

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 2. junija 2022 - Leto XXXII, št. 22

stran 2

**»TEŽKO SE JE IZRAŽATI V TEM JEZIKU,
TODA TA JEZIK JE NAŠ IN MORAMO GA OHRANITI«**

PREBERITE MLADO PORABJE!!!

Dušan Mukič - dobitnik priznanja »Pro cultura minoritatum Hungariae 2022«

»TEŽKO SE JE IZRAŽATI V TEM JEZIKU, TODA TA JEZIK JE NAŠ IN MORAMO GA OHRANITI«

»Natančno pred 15. leti sem napisal svoj prvi članek za časopis Porabje in približno takrat sem tudi naredil svoj prvi prispevek za televizijsko oddajo Slovenski utrinki. Nekateri so mi rekli, da sem zdaj s tem priznanjem dosegel vrh svoje kariere. Sam pa pri 41 letih menim, in tudi upam, da to še ni vrh in da je pred mano prihodnost, v kateri bom lahko še služil svoji skupnosti, Porabskim Slovencem,« je najprej povedal Dušan Mukič, letošnji dobitnik priznanja »Pro cultura minoritatum Hungariae 2022«, in spomnil, da sta najvišje madžarsko priznanje, ki ga podeljujejo za področje manjšinske kulture, prejela že njegova starša, »tako da je madžarska država na ta način priznala, da smo tudi nekaj ustvarili in da je bilo vredno toliko energije vložiti v to dejavnost.«

17. februarja, ko je bilo v Slovenskem domu v Monoštru srečanje

stvo, prevajanje književnih del v porabsko slovensko narečje in zbiranje ljudskih pravljic ter pesmi.«

Dušan Mukič ob prevzemu priznanja »Pro cultura minoritatum Hungariae 2022« v Budimpešti. Ob njem podpredsednik vlade Zsolt Semjén in državni podsekretar Balázs Fürjes

Z novinarstvom, s katerim si služi tudi svoj vsakdanji kruh, se je začel ukvarjati po tistem, ko je leta 2007 v Ljubljani opravil kar tri

ko zanimivih ljudi. Najbolj pomembno pa se mi zdi, da sem prišel v neposreden stik s Porabskimi Slovenci. In pri mo-

jem novinarskem delu je ravno to bistveno, da sem povezan s svojimi ljudmi in pokrajino, iz katere izhajam. In to ljubezen izražam tudi pri časopisu Porabje. Vseskozi sem imel željo, da bi svoje ljudi tudi izobrazil, tako da je doslej nastalo že kar nekaj poljudnoznanstvenih nizov člankov, tako o madžarski kot slovenski zgodovini in književnosti, o pokrajinah pa tudi o preteklosti Prekmurja in Porabja. Zelo rad sem pisal o svetnikih. Pred kratkim sem ugotovil, da sem od januarja 2017, ko se je časopis razširil na 12 strani, imel serijo ali dve v vsaki številki.«

Je eden redkih Porabskih Slovencev, sploh mlajše generacije, ki govori tako knjižni jezik kot narečje: »Težko se je naučiti narečja, ki ni normirano. Sam sem se porabskega dialektu učil na podlagi slišanege. Že zdavnaj sem razvil metodo za učenje tujega jezika. Najprej osvojim osnove, potem pa ga začnem uporabljati. Pogovarjam se z rojenimi govornici in na podlagi njihovih odgovorov razvijam svoje znanje. Menim, da je to tisti jezik, ki je v resnici naš. To je tisti jezik, ki ga naši ljudje govorijo. Čeprav gre za jezik, ki ima majhen besedni zaklad, nekoč sem ocenil, da ima naše narečje približno 11 tisoč besed, ga moramo uporabljati. Težko se je izražati v njem, toda ta jezik je naš in moramo ga ohraniti.

Naše poslanstvo je, da pišemo v njem, dokler je mogoče. Dokler bomo imeli bralce, moramo ustvarjati v tem jeziku.«

Dušan Mukič pravi, da je, kar se tiče njegovega ustvarjanja na literarnem področju, v prvi vrsti bolj prevajalec kot pa pisatelj. Veliko svojega časa je namenil prevajanju leposlovnih besedil v porabsko slovensko narečje »z namenom, da bi dokazal, da se v mnogokrat zaničevani porabsčini da napisati kakovostno literaturo. In zaradi tega sem prevajal slovenske in madžarske klasike iz 19. stoletja.« Po delih, ki so preprosta, napisana z ožjim besednim zakladom in vezana na kmečko tematiko, posega predvsem zato, ker želi, da jih ljudje razumejo. Sicer pa se je preizkusil tudi v prevajanju poezije. Zelo rad prevaja balade, tako madžarske kot slovenske, pa tudi španske, francoske in druge: »Čeprav je to težje prevesti v na-

neuradna porabska himna.« Dušan Mukič, ki je odraščal z glasbo, saj je oče Francek harmonikar že od svojih malih nog, pa tudi mama Marija je veliko prepevala, se je pri sedmih ali osmih letih začel učiti igrati na klaviature: »Ko sem bil v osmem razredu osnovne šole pa sem videl, da je neki sošolec veliko večji frajer, ker je igral na kitaro. In tako sem se tudi sam naučil igrati na ta instrument.« V Ljubljani je brenkal na kitaro ob številnih priložnostih, predvsem na zabavah, ko pa se je vrnil domov v Sombotel, sta starša tam na noge postavila skupino ljudskih pevkv, Sombotelske spominčice. Najprej jih je spremljal samo kot novinar, zdaj pa že vrsto let sodeluje z njimi. To se je zgodilo po tistem, ko se je na tečaju, ki so ga pripravili pripadniki hrvaške narodnosti, naučil igrati na tamburico: »Sedaj z očetom spremljava šest žensk, on na harmoniki, jaz pa

Monika Kropej Telban, Dušan Mukič in Marija Kozar so bili souredniki zajetne publikacije s porabskimi pravljicami in povedkami - »Občudujem preproste domačine, ki so te zgodbe posredovali na zanimiv in razgiban način.« pravi nagrajenec

z naslovom Slovenska zamejska književnost od Trsta do Porabja, je sogovornik med drugim dejal, da je nekje slišal, da je v Sloveniji za eno funkcijo pet ljudi, v Porabju pa en človek opravlja pet funkcij, kar prav gotovo drži tudi zanj: »Moram povedati, da sem ta rek slišal od slovenske zagovornice Erike Koleč Kiss. Res je, da je v matični domovini verjetno za nek položaj veliko kandidatov, medtem ko nas je v Porabju razmeroma malo aktivnih, zato se moramo ukvarjati z različnimi področji. Sam pokrivam predvsem humanistična področja, kot so novinar-

diplome, in sicer iz slovenskega jezika, zgodovine in tudi računalništva: »Še preden sem napisal svojo zadnjo diplomsko nalogo, me je takratna odgovorna urednica Slovenskih utrinkov vprašala, če bi sodeloval pri pripravi teh oddaj. Najprej sem se samo nasmehnil, potem pa mi je oče rekel, naj premislim, morda pa je to služba, ki bo primerna zame. In zdaj sem že desetletje in pol na televiziji. Novinarstvo mi je zelo všeč, ker je to razgiban poklic. Ogromno smo potovali tako v matični domovini kakor tudi na Madžarskem in spoznal sem veli-

Nagrajenec pri ljudskih pevcih Sombotelske spominčice sodeluje kot tamburaš in pevec - glavni cilj skupine je ohranjanje pesemskega izročila Slovencev na Madžarskem

rečje kot kakšno zgodbo. Svojim porabskim bralcem želim dati »štenjé«, se pravi čtivo v materinem jeziku, v želji, da vidijo, da imajo lahko tudi oni svojo lastno kulturo, kajti brez trdne kulture menim, da ni prave identitete.« Sogovornik je tudi avtor porabskega besedila slovenske himne, sedme kitice Prešernove Zdravljice: »Največ težav mi je povzročalo, da gre za res zelo strogo vezano obliko, tako kar se tiče števila zlogov, vrstic kot tudi rim. Iskreno rečeno mi niti ni uspelo natančno prevesti slovenske himne v porabsko narečje, presenečen pa sem bil, ko je na neki proslavi učenka gornjeseniške šole zapela himno z mojim besedilom. In od takrat je ta pesem postala

s tamburico, skupaj pa pojemo porabske ljudske pesmi, v želji, da bi se te pesmi ohranile.« Skupaj z mamo Marijo Kozar sta pred leti veliko dela opravila tudi pri pripravi knjige Pripovedno izročilo Slovencev v Porabju, za letošnjo knjižno zbirko Med Rabo in Muro pa sogovornik piše spomine na sedem študentskih let, ki jih je preživel v Ljubljani. O tem bomo prav gotovo letos še večkrat kaj napisali. (Slika na 1. strani: Nagrajenec s svojimi sorodniki, predstavniki slovenskih organizacij in institucij po podelitvi priznanj v stavbi Budai Vigadó.)

Silva Eöry
Fotografije: Gergő Botár in osebni arhiv D. Mukiča

Što rano gorstane, nede »risauska pütra«

Risali (binkošti) so pravi sprtoletni svetek, če rejsan je letos držimo eške samo 5. in 6. juniuša. Našo ime toga praznika pride z latinske rejči »rosalia«, ka je biu stari rimski svetek rauž na 29. majuš. Indrik na Slovenskom ga zovéjo »binkošti«, štero rejč smo prejk nemškoga gezika prejkvzeli z grčkoga »pentekoste«. Tau znamenüje »petdeseti den«, vej so pa vrnau telko časa po goristanenji Kristoša apoštolge in

Blajžena Devica Marija zadobili sveti Düh v formi goreči gezikov. Gnes vidimo tretjo Božo peršono največkrat kak golauba.

Svetki se začnejo z risauskov sobotov, gda so na Slovenskom blagoslavlali krstno vodau. Na Notranjskom so vertinje s tauv vodauv ojdle na paule in tam pošprickale njive pa tranke, te pa molile za Boži blagoslov. Na Koroškom so na tisto soboto s posvečanov vodauv poledjane zelene lipove liste polagali mari, ka bi zdrava ostala.

Za risali so v dosta slovenski krajinaj z zelenjom okinčali rame ranč tak, pravili so, ka má prej lipov list »formo gorečoga gezika«. Na Koroškom so s cvejtnimi veneci okinčali eške stüdenca tö, ka bi voda zdrava ostala. V našom Prekmurji pa so na risausko soboto na štaline dveri obesili vejke škipkovca, ka bi čaralice nej mogle do živine.

Indašnji človek se je trnok bojo od düš pokojnikov, ka bi se nej povrnaule ali bi nej škaudile pauvi, od šteroga je živo. Zatok so na risali na dosta mejstaj paukali z bičami (na priliko v Prekmurji ali na štajerskom Dravskom pauli), indrik pa celau strejlali z možarami (v vesi Zibika na Štajerskom). V dolenskom Krškom so od risauske sobote na nedelo djenau v paunauči zvonili s posvečanimi zvoni, s tejm so naganjali točo.

Sploj stara šega je bilau vožiganje odnjov, ali kak so je zvali »kresov«. Té so goreli bole samo na sövernom Slovenskom, na priliko v štajerski Slovenski goricaj, tau pa na risauski pondejlek večer. V koroškog dolini Podjuni pa so v prelükunjano ponev djali žerdjavo vaugeldje, na tistoga malo blagoslovljenoga lesá in s tejm so kadili na tranki. Vörvali so, ka má dim dosta vekšo mauč kak liki sam odjen.

Na Slovenskom je bila za risali šega, ka so se pastérge vküpmejrili, šteri najbolje naglo leti. Najprvoga so cejli den čistili, slejdnjoma so se pa špotali. Mladina je tau nej samo zatok delala, ka je tak vesela bila, liki je ta šega mejla korenjé v trnok indašnjom vörvanji. Naši poganski starci so sprtoleti dostakrat lidi tö goraldüvali, tau so prej terjdale düše pokojnikov. Takšoga ipa so ritualno vmorili najslabšoga v rodi, šteri je najbolje pomalek leto. Tau je gorostalo do novejši časov, tau se pa vej, ka nej tak brutalno. V koroškog Mežiškog dolini so se najslejdnjoma conali z »binkoštnim čolekom« (risauskim teletom),

njegvoj kravi pa so v šinjek obesili venec s kopriv in eden leseni zvonec, v šterom je visala edna žaba. Na Štajerskom so mogli pastérge na risausko nedelo maro na pašnjek prignati že pred zordjov. Najprvi je grato »krau Gonjaš«, kak krono je daubo farbasti venec s cvejto, v rokau pa pisano palco. Najslejdnji je grato »Lükec«, vej je pa daubo krono z vonječi rauž in lüka.

Vseposedik na Slovenskom so dekle vörvale, ka jim mujvanje z rosos na risauski zranek dá lejpi obraz in kaužo - na Koroškom pa so brodile, ka je oči tö nedo bolele

Kauli varaša Ptuj je z bičom pauko tisti pastér, šteri je s svojov živinov oprvim prišo na poštijo. Po tistom so začnili vsi gnati na pašnjek, gde so sigurno gorzamerkali, što je prvi, drügi, tretji pa tak tadale. Slejden je grato »binkoštna lüknjica«. Pastérge so bili vrajži tö: svojim tivarišom so dostakrat zavezali štaline dveri, ka bi srmacke nej mogli z marov vöpriti, gda so se gorpredidili.

Spomin na té indašnje šege je dugo živo v našom Prekmurji ranč tak. Na risali je trbölo gorstaniti sploj rano, eške pred suncom. Na ništerni mejstaj so živino na pašo gnali že včasik po paunauči. Zaspantom so kauli glavé dejvali koprive, slejdnjoma pa so se cejli den caunali z »risauskov pütrov«. (Vrnau takša je bila navada v našom Porabji tö).

V Bejloj krajini so bile risali pravi svetek za pastére: vertinje so jim na pašo dale klobaso, djajca, bejli krü in pint vina. Na štajerskom Dravskom pauli pa so na risali podje špot delali deklam, štere so že več lejt zaman čakale na mladoženca. Na njina okna, streje, drejve ali stüdenca so postavili slamatnoga

»deda«, šteroma so v rokau dali püšeu s kopriv, na prsi pa pismo, v šterom je nika veseloga nej pisalo. Cejla ves se je smedjala takšim deklam, té so se pa ranč z iže nej pokisile vöpriti.

Veuki svetki so bili furt povezani s šatrivanjom tö. Skoro v vsikšoj slovenskoj krajini so vörvali, ka mujvanje s pšeničnov rosos na risauski zranek zbríše šplinte z obraza, dá lejpo bejlo kaužo in dobro zdravdje.

V koroškom Roži so zvün toga dali valati, ka človöka od risauske rose cejlo leto nedo bolele oči. Dolenci pa so bili gvüšni, ka ta rosa krajdžri sumiče. Kauli Lendave v Prekmurji je velala regula, ka je trbölo po mujvanji včasik odleteti domau, zmejs pa je nej bilau slobaudno kaulivrat gledati. Ranč tak na našom konci so vküppobérali risausko rosos v doginjek, ka bi mele krave več in baukšo mlejko. Pri štajerskom Laškom pa so bili eške bole čedni: na rosnoj pšenici od sauseda je trbölo prej vlačiti lijen, te ga pa vöožmikati na svojoj njivi. Če je tau nekak nagi napravo, je emo tisto leto zavolé pauva.

Slovenski pavri so šatricali prauti čaralicam tö. Kauli rovtarske Idrije so krave na pašnjek vözagnali že pred suncom, cejli gvant pa so si naaupek na sé djali. Skrili so se, čakali in gledali - tak so leko spoznali comprnice. Na Dolenskom so kosci na risausko nedelo s koso trikrat z lejve na pravo majutnili, tak jim je cejlo leto nej sfalilo mlejka in polaganja. V Prekmurji so vrnau tak včinili, samo ka so mogli po tistom eške nika vkradniti.

Té svetek je biu prilika za tau tö, ka mladi zvejo, što de njini par. V nam bližanji krajinaj so si dekle nabrale devetfële cvejto, je zvezale v püšeu in si ga djale pod van-

kiš, gda so se odpravile spat. Po tistom, ka so vtrgnile rauže, so več nika nej smeje gučati. V senjaj se jim je skazo bodauči mauž.

Na risali je slovenski paver vsikdar dau nika baukšoga na sto. Pri štajerskom Ormoži je tau bila žujca, v dolenskoj Raki veuki reteš. Na Notranjskom je bilau gesti simbolično: na sto so prišli geziki vsakše živine, štero so do tistoga mau zaklali. V ništerni vinski krajinaj pa so na risausko soboto v bečke vlejali en par posanc vodé z bližanjoga stüdenca, ka bi »sveti Düh blagosloviu vino«.

Če rejsan so risali veuki krščanjski svetek, majo vnauge njine stare slovenske šege svoje korenjé eške v indašnji poganski časaj. Škoda je samo, ka se pomalek zgüblajo, vej pa smo že skoro pozabili na nji. V gnešnji moderni cajtaj moderno živémo, donk se pa splača gda pa gda malo nazajpogledniti, v ka vse so vörvali in kak so se veselili pa žalostili naši starci.

-dm-

ilustracija: Szilveszter Bartkó

PREKMURJE

Druženje

Čiglij je covid-19 ške furt med nami, je vala baugi furt menje takših, steri se okužijo s tejm virusom. In tak je naš žitek skor pa takši, kakši je biu ške leta 2019. Sploj ka se tiče prireditve, je tudi v Prekmurji vse po starom. Samo neka pa leko opazimo, lekar se lidge zdaj ške z vekšim veseldjom družijo, kak so se prva. In prav je tak.

Največ lüstva, več kak štiri gezero, je vküper prišlo na fotbalski tekmi, stero je Mura na domanjom stadioni Fazanerija prauti Maribori zgibila s 3:1. In tak je Maribor Muro, stera pa de špilala v evropski konferenčni ligi, vöminiu na mestu državnoga prvaka. Dosta lüstva je 20. majuška vküper prišlo tudi na prvoj letošnjoj Sočnoj vilici. V soboškom Zavodi za kulturo, turizem in šport (ZKTŠ) so že sedmo leto po redi pripravili té festival kulinarike, na sterom svoje gesti pa piti ponüjajo krčmari, tak domanji kak tudi tisti iz drügi slovenskih krajov. Oni ponüjajo svoje gesti, tudi takše malo ovakšo, pa ka ga leko pogejš tudi stoječki. Leko si tudi dojsedeš, vej pa so na glavnoj vilici vösklajeni stoli pa stauci in lesene stolice. Ka so lidge nej žedni, poskrbijo mali vinari in pivovari. Pauleg Sočne vilice, stera de vsakši drügi petek, in tau vse do 30. septembra, de ZKTŠ pripravo tudi dve tradiconalnivi prireditvi. Julija in avgusta do na svoj račun prišli ljubitelji dobre muzike. Petki so rezervani za Soboško poletje, sobote pa za Skrito dvorišče. Nej samo v Murski Soboti, tudi po drügi prekmurskij krajaj do vleti pripravili takše pa ovakše, većinomna že tradiconalne prireditve. Trbelo de se družiti, vej pa ne vejmo, ka nas tau gesen in zimo pa čaka.

Silva Eöry

Novinar in fotograf Sandi Horvat

RADIO JE BALZAM ZA NJEGVO DÜŠO

Pred štirimi leti smo v naši novinaj že predstavili Sandija Horvata, steri na RTV Slovenija vodi oziroma ureja romsko radijsko (Naše poti - Amare Droma) in romsko televizijsko oddajo (So vakeres? - Kaj govoriš?), in tau ob priliki, gda je vödau svojo prvo knjigo z naslovom Preprosto enostavno: čas je za spremembe. Zdaj, gda je vöprišla že štrta knjiga iz toga cikla, z naslovom Preprosto enostavno: živim, je bila prilika, ka spregučiva par rejči o tom, ka se njemi je v žitki godilo od leta 2018 naprej: »Leko povem, ka so bila tau dobra leta, sploj zadnjivi dve kovidskivi sta mi dali priliko, ka sam malo prišo do lufta. Leta 2020, gda je vövdarila pandemija nauvoga koronavirusa, sam dosta cajta preživo doma na Goričkom. Sploj sam nej meu občutka, ka se kaj godi na sveti. Čiglij živem v romskom naselji, sam meu svoj mer. In te, sploj na začetki, gda so nam v dar dali dosta cajta, sam se odlaučo,

no živo v Kranjski Gori in je do svojoga 13. leta sploj nej znau, ka je on Rom. Čiglij sta bila tak oča kak mati oba iz Prekmurja, sta se spoznala na

Sandi Horvat

Gorenjskom, gé sta oba delala v turizmi. Po tistom, ka je oča zbetažau za multiplosklerozo, so vidli, ka nedo več mogli ostati v stanovanji, stero je nej melo lifta, zatau so se preselili v očovo domanjo vesnico, Vadarce, gé je Sandi te zvedo, ka je njegov oča Rom. Té cajt je

dobroga čüje, nej samo lagvoga. Zanimivo mi je bilau, kakši je biu odziv pri tretjoj knjigi, v steroj sam odkrito piso o svojih čustvih, o svojih občutkih tesnobe in straja pa tau, kak sam meu panične napade. Dosta lidi mi je odpisalo, ka oni tudi kaj takšoga doživljajo, pa ka se o tom med Romi ne pogučavlejo, liki rajši gemlejo, va pravla, živčne praške in tablete, niške pa se o tom ne pogučavle. In veseli sam, ka sam vözraščene Rome vzpodbudil, ka so začnili gučati o tom, ka čütiyo. Gda mi na delavnicaj o tom gučijo, smo na tau sploj ne pripravljene, ka bi moški, sploj Romi, o tom pred ženskami gučali.«

Čiglij je zadnja knjigo, vej pa je nej dugo toga vöprišla, ške nej dosta lidi preštelo, so tisti, ka so jo, tudi djaukali: »Vsakši najde v knjigi tisto, ka v tistom momentu nüca. Knjige so zatau napisane, ka se smedjemo ali se djaučemo. Vsakša knjiga pokaže en tau

pau, ka se pogučavlem vnoči z gostom, tau je za mene kak balzam za mojo düšo.«

V zadnjom cajti ma velko veseldje tudi s fotografejanjom, s

V nočnom programi Radia Slovenija se je pogučavo tudi z eno najbolje priljubljenih Youtuberk v Sloveniji, Lepo Afno oziroma Leo Filipovič

tem ka ne kejpa samo za svoj hobi, liki si s tem tudi peneze slüži. »Gda sam že znau, ka de prišlo do pandemije, sam goraudpro popoldanski s.p., najbolje zavolo kejpjanja. Tak sam si pravo, ka če de po enom leti minus na računi, mo ga dozapro ali, vala baugi, mi je tau nej trbelo napraviti,« je ške povedo sogovornik, steri je nej dugo toga nazaj, gda je bila v Rakičani 1. mednarodna romska konferenca, na njoj notpokazo svojo fotografsko razstavo z naslovom Ona je. Razstavljenih je bilau deset portretov romskih žensk s sporočilom, ka ma vsakša Rominja pravico biti izobražena, zaposlena, uspešna in svobodna. »Lani me je pazvalo dosta Romkinj, stero so stete, ka napravim kejppe, njihove portrete. Organizatori konference so me pazvali in pravli, ka škejo, ka na razstavi notpokažem neka kejpov in sam se odlaučo za té portrete. Prajti ške morem, ka so ženske na tej kejpaj većinomna vesele in razigrane, samo tisto, ka so mi med kejpjanjom gučale, je bilau dostakrat tudi za djaukati. Tak ka je bilau tau moje kejpjanje tudi terapevtsko delo,« je na konci ške cujdau Sandi Horvat.

Silva Eöry

Sandi Horvat je v Rakičani na 1. mednarodni romski konferenci notpokazo svojo fotografsko razstavo z naslovom Ona je

ka ga dobro vöponücam, pa sam se prejkdau svojim hobijom, najbolje fotografejanji. Dosta nauvih stvari sam se te navčo, tak ka sam nej doma na meri samo čako, ka de konec sveta, kak so te gučali. S kolegom iz romskoga akademskoga kluba sva vödala tudi pesniško zbirko z naslovom V sencu svetlobe. S tem družtvom smo v zadnji trej lejtaj dosta napravili tudi za romske študente in dijake, in tau na daljavo.«

Sandi Horvat, če malo spaumnimo, je kak dejte z drž-

najbole opisov v svoji prvi knjigi, po tistom pa je znau, ka šké vsevküper napisati štiri knjige o svojom žitki. In tak je leta 2019 vöprišla knjiga Preprosto enostavno: hvaležen, pred dvema letoma pa ške Preprosto enostavno: čütim: »Leko povem, ka so bile te knjige po eni strani terapija, po drügi strani sam ges raso z njimi. Gda si zbrodim na prvo knjigo, te mi po glavej dě, kelko vsega sam od tistoga cajta že doživo. Nej pa mi je žau, ka sam svoje pripovesti delil z lidmi, aj se o Romaj neka

Ške eden od Sandijovih kejpov romskih žensk

mene, steri je biu skriti. Tudi zadnja je tau pokazala.«

Čiglij je Sandi Horvat, steroga pajdaši zovejo tudi Sonček, na RTV Slovenija slüžbo daubo leta 2016, je za radio, steroga ma trnok rad, delo že prva. Ne dela pa samo romskih oddaj, liki se dva do trikrat na mesec odpela v Ljubljano pa vodi nočni program na prvom programi Radia Slovenija: »Ge sam rejsan radijski človek. Gda se tisti rdeči posvejt v studioni prižge, ka te dě program v živo, je tau za mene neka najlepšoga. Tisto vöro pa

Slovenski duhovnik, ki je na svojih posnetkih ovekovečil dušo

V madžarski vasi Nyógér blizu Sárvárja so pred 25. leti ustanovili Lokalnozgodovinsko fundacijo in zbirko dr. Mirka Lenaršiča, ki si je zadala nalogo, da bo skrbela za ohranjanje spomina na župnika-dekana prekmurskega rodu ter zbrala in obdelala njegovo zapuščino.

Mirko Lenaršič, ki je dušno-pastirsko službo v Nyógérju opravljal kar 42 let, se je leta 1882 – torej pred okroglimi 140. leti – rodil v Gornjih Slavečih na Goričkem. Maturiral je v Sombotelu, kjer so ga kasneje tudi posvetili v duhovnika. Pet let je služil kot kaplan na Tišini, medtem pa doktoriral iz cerkvenega prava. Kot župnik je najprej služboval v Murski Soboti, nato pa enajst let na našem Dolnjem Seni-

s podporo Skupščine Železne županije v Knjižnici Dániela Berzsenyija v Sombotelu postavila razstavo. Na odprtju 17. maja se je direktorica ustanove

»Posnetke Mirka Lenaršiča odlikuje nadčasovnost in večnost duše,« je na odprtju razstave dejal veszprémski nadškof v pokoju dr. Gyula Márfi

ve gostiteljice dr. Mónika Molnár Baráth spominjala, da je predsednik fundacije Csaba Szabó še pred pandemijo dal

pobudo, da bi se v sodelovanju z mursko-soboškimi muzejem pripravil dvojezični slovensko-madžarski album z izborom fotografij Mirka Lenaršiča. Epidemija je te načrte prekrizala, so pa zato nedavno v Sombotel pripeljali potujočo razstavo z naslovom »Veselje do življenja« (po naslovu ene od duhovnikovih fotografij iz časa druge svetovne vojne).

Razstavo je odprl veszprémski nadškof v pokoju dr. Gyula

Márfi, ki je v Nyógérju kaplanoval med letoma 1969 in 1973. V svojem nagovoru je razpravljal o razliki med »navadnimi« in umetniškimi fotografijami, češ da so slednje nadčasovne in ovekovečijo obraze, pokrajine in predmete za vse čase. »Ne prikazujejo le zunanosti, temveč tudi dušo svojega predmeta,« je podčrtal cerkveni dostojanstvenik in dodal, da vidimo na slikah Mirka Lenaršiča zdavnaj podrté hiše, ovene le cvetlice in od-

seljene ljudi. »Njegove slike so lepše kot resnica,« je zaključil. »42 let Mirka Lenaršiča ne moremo izbrisati iz zgodovine Nyógérja, spremljal je

fotografija, ko slika vaške berače in romske družine v Nyógérju. Določeni modernizem v sami izvedbi kaže tudi njegova portretna fotografija. Lenaršičevi najzgodnejši posnetki iz Nyógérja pa segajo v drugo polovico 30-ih let 20. stoletja, ko se je sprehajal po poljih in ob Rabi. Lahko govorimo o visoko estetiziranih pleneričnih skicah, s katerimi se je poskušal približati takrat aktualni pikturalistični tradiciji,« je pestrost Lenaršičevega opusa orisal Mark Krenn.

Raziskovalec prekmurskih fotografov je še podčrtal, da sodi Mirko Lenaršič s svojimi posnetki v sam vrh prekmurskega ljubiteljskega fotografiranja. »Z nekaterimi prizori socialne fotografije celo presega posnetke,

namreč življenje v vasi in ga tudi usmerjal. Pri nas živijo še številni, ki jih je birmal, krstil ali poročil,« je v kasnejši izjavi opozoril predsednik lokalnozgodovinske fundacije Csaba Szabó. »Po ustanovitvi smo morali urediti porazgubljeno zapuščino župnika, ki je umrl trideset let prej. Raziskovali smo, ali se je kaj sploh ohranilo in kje. Za Lenaršičem je ostalo več kot štiri tisoč negativov, trudimo se, da bi jih razvili in digitalizirali čim več,« nam je zaupal nyógérski zbiratelj, ki je bil pred 25. leti med po-

budniki ustanovitve fundacije. Odprtja v Sombotelu se je udeležil tudi slovenski poznavalec Lenaršičeve dediščine Mark Krenn. »Njegovi prvi posnetki segajo na sam začetek 20. stoletja in so tako dejansko najstarejše slike kakega ljubiteljskega fotografa prekmurskega rodu,« je poudaril raziskovalec iz Murske Sobotice, in dodal, da je bil župnik-fotograf prepoznaven na več področjih. »Osebo mi je najbolj všeč njegova socialna

ki so se v tem času pripravljali v Prekmurju,« je zaključil gost iz Murske Sobotice. Z razstavo v sombotelski knjižnici so obeležili tako jubilej Mirka Lenaršiča kakor tudi obletnico fundacije, ki nosi njegovo ime. Postavljalci si želijo tudi v Gyóru in Lendavi predstaviti najboljše slike duhovnika, ki ga imajo za svojega tako Slovenci kakor Madžari.

ki so se v tem času pripravljali v Prekmurju,« je zaključil gost iz Murske Sobotice. Z razstavo v sombotelski knjižnici so obeležili tako jubilej Mirka Lenaršiča kakor tudi obletnico fundacije, ki nosi njegovo ime. Postavljalci si želijo tudi v Gyóru in Lendavi predstaviti najboljše slike duhovnika, ki ga imajo za svojega tako Slovenci kakor Madžari.

Tokratna razstava nosi naslov »Veselje do življenja« - prinaša izbor iz pokrajinskih, socialnih in tihožitnih posnetkov župnika

ki so se v tem času pripravljali v Prekmurju,« je zaključil gost iz Murske Sobotice.

Z razstavo v sombotelski knjižnici so obeležili tako jubilej Mirka Lenaršiča kakor tudi obletnico fundacije, ki nosi njegovo ime. Postavljalci si želijo tudi v Gyóru in Lendavi predstaviti najboljše slike duhovnika, ki ga imajo za svojega tako Slovenci kakor Madžari.

-dm-

foto: Marija Kozar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Ka baude sledkar?

Sprtolečj je še, depa vrejmen je tašo, kak če bi že julij ali avgust pisali. Dugo časa je hladno bilau pa gnauk samo, od ednoga do drugoga dneva, je vročina prišla. Tau je nej bilau dobro nej naravi pa nej lidam, da so tak velke razlike v temperaturi. Pomalek de rejsan tak, ka namesto štiri letni časov (évszak) samo dva baude-ta, ali de hladno ali de vraučé, ali leto ali zima, prave jeseni pa sprtolečjta že tak nega.

Svejt se je tak ustvaro, ka so pri nas štirge letni časi, gda je zima, te sta sneg pa mrzlo, v leti je vraučé, sprtolečj rauže cvetejo, jeseni se sadje pa pauv domau vozijo z njiv. Depa ta kolau se je zdaj nikak stavilo, vse je nika naaupak, klima se je fejst spremenila. Pa pri tejn smo mi lidgé fejst krivi, zato ka cejlo Zemlau lopau pomalek nanikoj dejemo.

Dostakrat pravijo, ka nika tašoga se ne dogaja, ka bi prvin nej bilau, če gledamo vrejmen. Tau je istina, baja je samo v tejm, ka prvin je tašo rejdko bilau, ka se zdaj skur vsakšo leto dogaja. Še sprtolečj pišemo, depa pulonje Železne županije je toča vse tazmlatila. Vsakši je tau mislo, zdaj gda je sprtolečj pa vse tak lopau cvelo, nikanej zmrznilo, dosta sadja baude. Depa nej je tak gratalo, prejšnji keden v terek je prišo eden oblak pa kak sombotelsko krajino tak Kőszeg, Porabje pa Órség je toča vse tazmlatila. V Kőszegi je večer od šeste do devete več kak 50 milimetrov deža bilau. Kak tam tak v več mejstaj je povauden gratalo. V dosta mestaj je toča pa dvajsti centimetrov visika voda stala na pauti. Gde je te vnaugo vode tateklo, tam je vse tazaprla, kak poti, tak njive, depa najvejši kvar je itak toča naredla, najbola tistim, steri sadovnjake majo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Robert Golob je bil izvoljen za predsednika vlade

Državni zbor je Roberta Goloba, predsednika Gibanja Svoboda, izvolil za predsednika slovenske vlade. Za je glasovalo 54 poslancev, proti jih je bilo 30. Golob je takoj po razglasitvi izidov tajnega glasovanja prisegel kot novi predsednik vlade. V govoru po prisegi je dejal, da je hvaležen in ponižen, da bo lahko Slovenija popeljal v boljšo prihodnost, kakršno si državljani Slovenije zaslužijo. Hvaležen je vsem tistim, ki gredo z njim po poti od začetka, in tistim, ki se mu bodo mogoče pridružili pozneje, ko bodo ugotovili, da dela v skupno dobro. Glasovanje ni bilo napeto, saj koalicija šteje 53 poslancev, podporo pa sta napovedala tudi poslanca narodnih skupnosti, torej skupaj 55. En manjkajoči glas gre na račun poslanke koalicije na bolniškem dopustu. Po napovedih so proti glasovali poslanci SDS in NSi. Golob je v Državni zbor takoj vložil listo ministrskih kandidatov. Po zaslišanju pred pristojnimi delovnimi telesi Državnega zbora naj bi bila nova slovenska vlada sestavljena najpozneje do 3. junija.

Robert Golob je januarja letos dopolnil 55 let. Elektroinženir, poslovnež in politik je bil rojen v Šempetru pri Gorici. Pri 27 letih je doktoriral na fakulteti za elektrotehniko, kjer je začel graditi akademsko kariero in bil tudi Fulbrightov štipendist, a je že leta 1998 zaveslaval v politične vode. Najprej kot glavni pogajalec z Evropsko unijo na področju energetike, potem pa je bil še v Drnovškovi vladi imenovan za državnega sekretarja na gospodarskem ministrstvu. Leta 2002 je ustanovil zasebno podjetje Strela-G, iz katerega je pozneje nastalo podjetje Gen-I, ki ga je kot predsednik uprave vodil do lani. Golob ni politični novinec. Na državni ravni se je leta 2011 pridružil Jankovičevi Pozitivni Sloveniji in potem kot podpredsednik stranke ostal tudi pri Zvezni stranki Alenke Bratušek.

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 11. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 4. junijuša 1992, je Marijana Sukič predstavila kroniko Porabskih dnevov. Prireditve so se godile tak na Gorenjom Seniki kak tüdi v Števanovcaj, na Verici in Ritkarovcaj pa tüdi v Martinji: »Gornji Senik, 30. maja, ob 15. uri. Vsepovsod otroški živžav. Okrog šole se govori več jezikov, slovenščina, madžarščina, nemščina. Srečanja obmejnih osnovnih šol so se udeležili otroci iz Kuzme in Prosenjakovec v Sloveniji, od Sv. Ane v Avstriji in gornjeseniški šolarji. „S prireditvijo hočemo pokazati našo bogato kulturno dediščino in naše ustvarjalno delo, ki je pripomoglo, da smo se Porabski Slovenci ohranili,“ je povedal na otvoritvi porabskih dnevov predsednik Zveze Slovencev. Temu sta sledila kulturni in športni program osnovnih šol. Ples prosenjakovskih otrok je simboliziral dvojezičnost in dvokulturnost okolja, iz katerega prihajajo. Gledalci so se prijetno nasmeljali ob posnemanju simfoničnega orkestra v izvedbi osnovnošolcev iz Kuzme. Prijetno so presenetili seniški „športniki“, veliko aplavza so si zaslužili s svojim lepim petjem tudi učenci od Sv. Ane. Gornji Senik, 30. maja, ob 19.30. Večer v gornjeseniškem kulturnem domu je bil res vesel, kot so to napovedovali plakati. Ob domačih skupinah so program popestrili folkloristi in ansambel iz Beltincev. Program je povezoval Milan Zrinski, ki ga Porabci dobro poznamo z Murskega vala. V gostilni Cifer so se veselo zavrteli stari in mladi. Za dobro razpoloženje je skrbel ansambel Paktregerji iz Beltincev. Števanovci, 31. maja, ob 10.30. Ženski pevski zbor iz Števanovec je 8. februarja gostoval v Medvodah. Takrat so se dogovorili, da bosta tamkajšnji moški in ženski pevski zbor vrnila obisk ob porabskih dnevih. Ob domačem ženskem pevskem zboru so nastopili tudi seniški lutkarji. Najbolj so navdušili folkloristi iz Šalovec, ki so nastopili s prekmurskimi in goričkimi plesi. Verica-Ritkarovci, 31. maja, ob 15. uri. V tej majhni vasi je vedno polna lepo urejena dvorana kulturnega doma in tudi zdaj ni bilo drugače ob nastopu domačih in slovenskih skupin. Veliko ljudi so pritegnile ženske nogometne tekme. Igrala so dekleta iz Apač, Markovec in Verice. Martinje, 31. maja, ob 13. uri. Del programa se je selil čez

mejo v Martinje na Goričkem. Nedeljsko popoldne je bilo namenjeno športu. Pomerili sta se ekipi Senika in Martinja v malem nogometu, kjer je bil izid neodločen (1:1). Ni pa bilo tako pri športu močnih ljudi, vlečenju vrvi. V

prvem kolu so zmagali Seničani, potem pa dvakrat Martinčarji. Upamo, da seniški župan ni držal obljube, namreč da bodo morali iti „močni fantje“ peš do Senika, če zgubijo.«

BIZEKANCA. Takšen je naslov pisanja Franceka Mukiča: »V Porabji je en starejši človek, šteri trnok rad ma konje. Za njega so konji vendrak najlepša stvarina, ka ji je Baug stvauro. (Tau so konji za gezditi, nej pa za orati ali gnoj voziti!) Ovak ga prej hrbet boli pa vsefelé baje má, depa gda je tarbej konje kam pelati, te bolečine minijo. Edni drugi pa so z muziko tak. Gda je tarbej okapati, te je vse rejže pa trga, gda pa stoj fude potegne, te vse pozabijo. No, te človek prej dosta vse vözmisli samo naj bi svoje konje leko pokazo. Če je tarbej, te nakaka gorposedi, pa te un konja po poštiji pela za cüggle. Mladi človek povejmo na konji sedi, stari pa klepa po poštiji. Depa tak vöftegnjeno, kak bi mogo ov vrkaj sejdti. (Ovoma pa bole kolene letijo. Eno paut je tö gorposado ednoga mladoga iz svoje žlate. (Začetniki ne vejo sami gor na konja, ka se konj kauli obrača, gda gezdec z en kraj gorstaupi, ka je zmečava samo z en kraj, začetnik pa se od toga zbogí. Konj pa od toga, ka se je loški gezdec zbojo.) Te mladi pojep je že sejdo na konji, samo sam nej znau gorsesti. Zato

ga je vüjec gorposado, pa ma pravo, naj se malo tágezdi z njim. Dje rejsan je tak bilau, depa gda se te fantič en cajt gezdi (gezdanje zato človeka trau-si tö), gnauk ga samo začne nika stiskavati pod čarvauv (prva je prej par špricerov ali piv ali ka spüu). Mojti-baug! Depa ranč se je na takšoj mesti gezdo, gde so paulek ženske okapale! Sunce fejst sija, v bližini pa nin nega kakšoga drejva ali drugoga, gde bi se leko skrüu. Tak si je v takšoj situaciji nej mogo pomagati. Dje, drugo nika nega. tadale se je gezdo prauti Rabi. Zobe pa stiskavo, ka je méjer vendrak že takši büu, kak so gnauk svejta v luft piščavali za prvi majuš. Te pa gnauk pride v nikšo djamo pri Rabi. Z njiv pa s poštije ga več niške ne vidi. Vala Baugi, si misli. Gda se enoga problema reši, te ma v glavau spadne, ka un ne smej doj s konja, ka te pá nede mogo več gor. Pa pejški za cüggle pelati tö nej tak naleki nepoznanoga konja, ka leko nauri grata. Pa ka te bau? Zdaj je v glavej že tö takši pritisk emo, kak če bi ma stejla tista tö počiti. Mejér pa je vendrak že takši büu, kak tisti baloni, s šterimi se lidgé po lufti vozijo ... Dje, drugo nega, tarbolo de probati bizekati doj s konja. Samo naj se té ne zbogí, kak bi ger mislo, ka se je dež vlejo ... Kak se čüu, telko sreče je prej bilau, ka je té mladi moški, gda je eške mali pojbiček büu, je z drugimi pojbiči vred - kak vsi mali farnancke - tö probó, šteroma de bizekanca bole daleč nesla. Novine so nej pisale, ka bi konj moker grato. Pa tau tö nej, ka bi povauden bila pri Rabi.«

V rubriki RECEJPTI pa je Hilda Čabai napisala, kak se pripravljajo KUKARČNI ŽGANKI: »V 3 litre vrelo, soleno vodo sipamo od 1/2 do 3/4, kg kukarčne mele. Na srejdi piskra tjauko (kuhalnico) dejemo. Blüzi pau vöre damo vreti, te dobro zavré, da se mela spari. Višešnje vodau dovjlejemo, vkrajdejemo. Ka v piskri ostane, dobro vküpzgrožamo, če je potrebno, vkrajdjano vodau cüzgrožamo. Masa more takša biti, kak da dödala rédimó. Potem v žir (mast) zdrobimo. Žir ne smemo sparati. Malo v redlini spečemo. Cü djejmo sladko mlejko, segnjeno mlejko, mlejčen kafej ali pörkölt.«

Vküppobrala:
Silva Eöry

»TO SMO MI – ZNAČILNOSTI MOJE NARODNOSTI«

Pedagoški center za narodnostno šolstvo pri Uradu za šolstvo Madžarske je tudi v šolskem letu 2021/2022 razpisal natečaje za likovna dela in

mi – značilnosti moje narodnosti«, srednješolce pa smernica »Naše vrednote – varstvo narodnostnega okolja«.

Podelitev nagrad in otvoritev

Stvaritve in ustvarjalci na razstavi

fotografije za malčke, osnovnošolce in dijake, pripadnike raznih narodnosti, ki obiskujejo različne oblike narodnostnega pouka.

razstave iz nastalih del sta potekali 23. maja v Budimpešti. Navzoče je pozdravila slovenska zagovornica *Erika Köleš Kiss*, predsednica pododbora

Gostje, učenci, učitelji in starši na priveditvi

Namen razpisov je, da se vrednote (kultura, običaji, dediščina) raznih narodnosti predstavijo s pomočjo sredstev likovnega in fotografiskega ustvarjanja, obenem se razvija tudi kreativnost udeležencev.

Udeleženci so lahko sodelovali v 4 kategorijah. Malčki so ustvarjali pod geslom »Moja čudežna palača – moj narodnostni vrtec«, nižji razredi osnovnih šol so imeli za naslov »Pisani prazniki – prazniki moje narodnosti«, višje razrede je usmerjalo geslo »To smo

za šolstvo, kulturo in verska vprašanja pri Odboru za narodnosti Parlamerna.

Dogodka so se udeležili tudi državni sekretar za narodnostna in verska vprašanja Miklós Soltész, narodnostni zagovorniki in predsedniki državnih samouprav.

Med razstavljenimi deli je tudi stvaritev števanovskega učenca Edgárja Tiborja Németha z naslovom priprave na borovo gostüvanje.

F. Süttö

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je brsanje labde v prvoj ligi zagnauk zgotovilo. Po trej lejtaj je Maribor znauva prvi, depa zar aj bi velki škandal se naraudo. Samo eške nisterni võrvlejo, ka vse vküper je samo od sebe prišlo. Prišlo tau, od koga malo več povejmo. Dvej koli (forduló) do kraja lige je Koper dvej točki pred Mariborom biu. Skur vsi so že ranč Koper najbolje naprej vidli. Tau pa zatoga volo, ka je mogo eške prauti dvema nej najbaukšima brsati. Depa, vse se je ovak zgodilo. Koper je najprva doma na svojom stadioni Bonifika 1: 3 od Radomelj zgübo. Že brž po tejm se je na velki začnilo gučati, ka Maribor je Radomljam 80 000 evronov plačo, aj špilajo kak eške nigdar nej. Če je tau istina, de se eške vidlo, depa ranč Radomlje je na sprtlejt vse velke klube zmagalo. Če leko pejnezi nagnauk napravijo, ka stoj baukše labdo brše? Kak povejdano, Radomlje je svojo kvaliteto že pokazalo. Dobro, pred slegnjim dnevom je Maribor za eno točko naprej biu. Pri tejm je matematika začnila svojo delo; Koper mora dobiti, Maribor mora v Murski Soboti zgübiti, če Koper šké prvi biti. Vse drugo samo za Maribor dobro võspadne. Eške prva kak se je v nedelo začnilo na velke brsati, je nauva bomba paučila. Od Mure golman Slokar se je z Mariborom pogaudio, ka za nji de drugo sezono braniti začno. Suspendejrali so ga. S tejm je nauvi problem võvdaro. Od Mure drugiva dva golmana sta nej zdraviva, sto de na goli stau. Mladoga, 17 lejt staroga Vida Šumenjaka so v gol (kapu) dali, v Kopri je vrelo. Norijo nas, so kričali. Rejsan čüдно, ka se je takše zgodilo. Se je ranč eden den prva zgodilo, gda bi se aj vidlo, sto je najbaukši. V toj gaustoj osmojenoj župi je Maribor Muri 1:3 gor naklo, Koper je na konci drugi biu. Depa iz Kopra se vse bole čüje, ka vse tau na birovoju nutzglasijo. Pravijo, ka vse vküper so v Maribori vküper napelali, zrezejrali.

Eno drugo režijo poglednimo. Velki štrajk slovenske nacionalne televizije pa radia je politika zrezejrala. Zaprav, telko se je nut v delo novinarov mejšala, ka so štrajkati začnili. Škejo, aj se tau zgotovi, ka več je nej mogauče delati. Šefe na teveni je ranč politika gorpostavila, uni zdaj tak delajo, kak se glavašom najbolje vidi. V tom nemogaučom časi se samo eške čaka, ka dun tisti kormanj prejkvzemejo, steri so volitve dobili. Po tejm naj bi dosta baukše bilau. Depa politiki preveč radi o demokratični medijaj gučijo. Gda pa zadnje na stauce doj dejejo, se vsefküper preveč rado ovak zgodi. Ja, eške vsigdar mlada slovenska demokracija vej trno naaupčna biti. Škemo prajti, vsikši si demokracijo ovak tumači.

Trno dobro pa je na filmskom festivali v Canesi žirija eden slovenski film tumačila. Mladi režiser Matej Rimanič je glavno nagrado za svoj kratki film daubo. Tau je kategorija trno kratki filmov, ka od pau minute do ene minute pa pau so dugi. Tau je v Canesi vcejlak nauva kategorija, depa lepau, ka je eške študent svojo kariero tak lepau začno.

Zavole je takšnoga pa ovakšnoga rezejranja bilau. Malo eške v čas za nami poglednimo. Ranč na gnešnji den, na 2. junij, kak so te novine prišle, se je neka velkoga zgodilo. 1991. leta so prvi slovenski sodacke prisejgali. Ja, bojna v Jugoslaviji je že na dveri klonckala, njoj pa je razpiščanje tö kloncaklo.

Naš Srebrni brejg tau eške trno dobro pauni. V tisti časaj se je spodkar njega vsefele godilo, ka gnes Slovenija vcejlak ovak võgleda.

Miki Roš

... DO MADŽARSKE

Podaljšano izredno stanje

Parlament je od 25. maja podaljšal izredno stanje na Madžarskem, kar pomeni, da se bo nadaljevalo vladanje z dekreti. Podlago za to je pomenila 10. sprememba ustavnega zakona, po kateri se lahko v državi odredi izredno stanje tudi zaradi vojne situacije v sosednji državi. Premier Viktor Orbán je potrebno vladanja z dekreti na svoji facebook strani obrazložil z naslednjimi stavki: »V sosednji državi poteka vojna, ki ji nobeden ne vidi konca, le-ta ogroža finančno varnost naših družin. Opažamo, da so vojna in bruseljske sankcije povzročile velik gospodarski kaos in drastičen dvig cen. Svet je na pragu gospodarske krize. Madžarska mora izostati iz te vojne in mora zavarovati materialno varnost svojih družin. Vlada zato potrebuje možnost za takojšnje ukrepanje.«

Varuh človekovih pravic je nazadoval

Na spletni strani Madžarskega helsinškega odbora se lahko prebere, da je varuh človekovih pravic Ákos Kozma in z njim njegova institucija postal razvrednoten (kategorija B) pri Mednarodnem združenju ombudsmanov. Spadati v kategorijo B pomeni, da v Mednarodnem združenju ombudsmanov nima več volilne pravice in ne more opravljati nobene funkcije. Prav tako pomeni, da se aktivno ne more udeleževati sej Sveta za človekove pravice pri Združenih narodih.

V obrazložitvi se prebere, da se varuh človekovih pravic in posledično njegova institucija nista primerno ukvarjala s primeri kršenja človekovih pravic pri izpostavljenih skupinah, kot so etnične manjšine, pripadniki LGBT, migranti in begunci. Prav tako so mu očitali, da ni obvaroval pravic nevladnih ali civilnih organizacij, ni se boril za svobodo tiska in za neodvisnost sodstva.

DVEJ KOKAUŠI PA EN KOKAUT

Lajoš Mešič, po domanjom Fiškališ, na Verici-Ritkarovci živejo v ednom lejpom malom rami, na stero-ga eden ranč tak lejpi mali pes ma skrb. Depa glas ma takšoga, kak če bi oroslan (lev) sejdo na dvorišči. Gda sem pri nji odo, so ranč pod lugašom počivali. Zaka bi nej, so prajli, vejpa škir - kak motike tak kose - že na vrati pa za vratami počiva. Nejmajo že nej konje, nej krav pa nej svinj, samo dve kokauši pa enga kokauta. Ranč se nej trbej čüdivati, vejpa so že več kak osemdeset lejt stari.

- Lajoš bači, kak se zavete vi po iži?

Lajoš Mešič, po domanjom Fiškališ

sestra. Brat Imre, on je na žalost že mrau. Dobro je bi-

v penzijo ušo, zato ka sem v tašom mejsti delo, gde je spoj vrauče bilau. Zdaj je osemdvajsti lejt tauma, ka sem petdeset lejt star v penzijo odišo, depa kak sem že pravo, doma je tü nej bilau baukše, zato ka spoj dosta je trbelo delati.«

- Zdaj ste že več kak osemdeset lejt stari, ka se spoj ne vidi, deset lejt bi gda koli leko dolazatajili, kak je leko tau?

»Dja tau pravim, ka tisti, steri se tazanja, tisti je fertig, zavolo toga se nej slo-baudno tazanjati, kakkoli malo, depa vsigdar trbej nika štibrati pa odti kaulak rama. Dja se v Števanovce na graubiške vsigdar z biciklinom pelam, pa ranč tak na Gorejnji Senik k meši tü. Tak pomalek, depa po tej velki brgaj vsigdar dolastaupim z biciklina, vejš, vrag nikdar ne spi. Zaka bi emo silo, več mare tak nejmam, steri bi me v štali čakali.«

- Tau mena povejte, kak dugo ste meli konje pa krave?

»Lani sem vse živino doladau, dojšlo je, stari sem grato. Kak pravijo, gda konji tadejo, nejmaš moči, te že več ne moreš delati. Pojba sem pravo, če ške, leko drži konja, depa on je bola traktor tjöjpo.«

- Traktor je tak baukši, gda trbej, te ga človek vožge, gda nej, te počiva pa še polagati ga nej trbej.

»Depa es čöj, tau nikdar ne pozabi, ka s traktorom tak lopau nikdar ne moreš njivo narediti kak s konjom. Drügo pa tau, ka s traktorom vse-povsedik vcujpriditi tü ne moreš, tašoga reda dobro pride konj.«

- Tašoga reda, gda sin dela, cejli den ste sami doma?

»Kak bi pa sam bejo, vejpa töj

je moj padaš, moj pes. Müva se pomalek töj tašetava po vesi, gnauk tagora, gnauk nazaj tadola po vesi. Te sr-mak pes je tak name austo, tauga pesa je moja dekla

- Med tejm ka tü pripovej-dava, kokaut cejli čas po-pejva, kelko kokauši mate, ka se tak fejest krpi?

»Že samo dve kokauši pa enga kokauta mam, nika

Tabla z hišno numero pa domanjim slovenskim ménjom

mejla, samo ona je betežna gratala pa na žalost več go nega. On je dober, cejli den je

več nej, te tö samo zato, aj nede tak prazno dvorišče, aj me zazranka zbidi. Depa

Gda so Lajoš v kosavnoj fabriki delali, so se poskrbeli, ka je pri iži vsigdar zavole kos bilau

istina, največkrat gda sin delat odide v peto vöri, dja že tü gorastanem. Nika dela nejmam, depa itak moram stanti, zato ka tak sem včeni. Zato ka dočas, ka dauba bila, te si mogo predcajtoma stanti.«

- Vidim, ka škeri dosta mate, vejn deset motik pa tri kosé visijo gorapo-vejsano.

»Škeri mam, zato ka gda sem v kosav-

vanej na dvauri, če stoj odi, tak laja, ka vse štrmi, depa v noči je znautra, tam ma en fotel pa na tistom lopau leži.«

- Kak hči tak žena sta betež-ne gratale pa vas tü njale. Kak se leko s sinaum dva taopravita?

»Niše nevole nega, zato ka dja sem se od žene dosta navčo, vejma peči pa tjöjati, pa nej samo dja, sin Lali tü.«

noj fabriki delo, sem se brigo za šker, samo baja je tau, ka že delavcov nega.«

- Tau ste prajli, ka vejte pa radi tjöjate, stero je tisto djesti, stero najbola radi pogejte?

»Vejš, ka dja teba povejm, dödele so najbaukše, od tauga baukšo djesti nega, sto koli, ka koli povej.«

Karči Holec

Lejpi mali ram na Verici-Ritkarovcih, gde živita oča pa sin

»Töj na Verici smo Bejbrstji, pogledni nauvo hišno številko, tam tü tau piše. Doma v Števanovci, kama sem valaun, tam so nas pa tak zvali, ka Fiškališ.«

- Kelko lejt ste bili doma? Dočas, ka ste se nej oženili?

»27 lejt sem bejo v Števanovci, töj na Verici pa že dvakrat telko 54 lejt, ranč dvakrat telko. Pri nas doma, zvün mene, sta še dva brata bila pa edna

gazdüvali, pripovejdali bi nam malo od tauga.

»Meli smo konje, krave, svinje, fejest smo gazdüvali pa rejsan dosta smo delali pa te še zvün tauga v kosavno fabriko sem odo delat, vsevküp štirideset lejt. Vejš, kelkokrat sem se z biciklinom v Varaš pelo, kak rano zazranka tak večer v kmici. Tau sem velko srečo emo, ka sem šest lejt prvin leko

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Savinja je reka, steroj bi mala Sava leko prajli. Ménje od ene pa druge sta v žlati gé. Menjša Savinja v veliko sestru Savonut priteče. Prva pa se tau zgodi, menjša iz te žlate eno dugo dolino naredi. Zaprav dve dolini se po njoj zoveta. Mi mo po tej dvej šli, kak bi po enoj klejmali.

Savinjska dolina

Savinja rejsan spektakularno na den privre. Vö iz skale začne tečti, po tejm kak velki slap v dolino kaple. Tam se njena 102 km duga paut začne.

Rinka je že v Logarskoj dolini, eni pravijo, ka najbolje lejpi slovenski dolini. Kak povejdano, vse tau je že Savinjska dolina. Iz Logarske doline dun ne smejmo tak brž tadale titi. Njeno ménje - Logarska dolina - je že od inda vnauge dileme narodijlo. Najvekša istina gé, ka v njoj že od inda držina Logar žive. Ranč po toj držini aj bi dolina ménje dobila. V stari knjigaj se leko najde, ka se je inda Logarova dolina zvala. Iz toga aj bi Logarska dolina vöprišla. Malo se pri tom staviti moramo.

Pri Ljubnom Savinja več ne teče po vauski dolinaj. Zatoga volo tö bole šurka grata. Savinja je indasvejta tö »poštijo tö« bila. Zvekšoga so po njoj lejs »vozili«. Dokumenti nam pripovejdajo, ka tau so že nin kaulak leta 1550 delali. Tak dokumenti, depa gvüšno je tau, ka že prva se je po njoj es pa ta vsefele spravlalo

Ka zaprav ménje Logar znamenüje? Vejmo, logar je tisti človek, steri po lovej ojdí, steri skrb za laug ma. Leko je tau tisti človek tö, ka v lovej živé. Tau tumačenje je v pavočino časa nutpovito, depa tau ménje dun z laugom v žlati mora biti. Inda je v toj dolini zavole kmetij (gazdij) bilau. Gnes v njoj 35 lüdi na kmetijaj živé.

Dosta več ji gnes od turizma slüži kak pa od živine, zemle živé.

Mi tadale po Logarskoj dolini vcuj k reki Savinji demo. Zavole lejpi vesnic skrak nje stodji, eške vsigdar gore više nje stodjijo. Depa eške itak po Zgornji Savinjski dolini ojdimo. V njoj zavole lejpi vesnic skrak Savinje najdemo, više nji pa se gore zdigavajo. Tak se v trno staro ves Luče pride, tadale pa že Ljubno stodji. V njem se malo staviti moramo. Ja, Ljubno trno bogato zgodovino ma. Gnes pa je najbolje po ženskom skakanji na smučaj poznano. Leko povejmo, ka Ljubno je zibel toga športa za ženske, slovenske dekla pa zmejs med najbaukšimi na svejti.

Če bi kak indasvejta s čunak-

linom po Savinji šli, nin eno vöro od Ljubnoga na njenom lejom brgej Mozirje se najde. Že od inda živé. Poznano je, ka oprvin se od njega 1146. v stari papejraj piše. V tistom časi je gnešnje Mozirje kak Mosir bilau poznano. Za tau pozvani lidgé nam tumačijo, ka staro menje Mozirja od močvare nam pripovejda.

Ranč tam Savinja na veliko zavine (kanyarodik). Na tau mesti se je inda razlejvala pa tam se je velka müzga naredila. Mi bi tomi prajli, ka je čreta bila. Tak se nam že kaže, ka tau ménje od stari Slavov od inda v gnešnji čas dé. Ovak pa ka Mozirje, kak zvekšoga vse slovenske krajine, inda Habsburška monarhija prejkmejla. Po tejm takšnom se je moglo nenški gučati. Doma so lidge po svoje gučali, depa če je človek na občino ali biroviyo prišo, samo se je neški čülo. Mozirje je po tejm poznano, ka vsigdar so se za velke Slovence meli. Iz toga je vöprišlo, ka njivi žüpan Janez Lipold je 1845. leta zapovedo, ka vseposedik slovenski trbej gučati. Tau pa eške nej vse, Lipold je tö v Beči biu. Tam je v parlament biu izvoljeni. Tam se je na velke za slovensko rejč gor gemau.

Gnes je Mozirje po svojom velkom parki Mozirski gaj po cejlom svejti poznano. Eno debelo vöro v čunaklini nam trbej, ka v Polzelo prijedemo.

Polzela trno bogato zgodvino ma. Skrak Savinje pa Ločice, stera v njau priteče, so že za časa staroga Rima velki sodački tabor postavili. Tau je trno poznani Mark Avrelij biu. Tam se je za časa bojne z Germani 2. italijanska legija držala. Od te tadale je brejg više Polzele vsigdar kakše sodake ali pa viteze na sebi emo. Eške eden drugi brejg je grad emo. Na severi je grad Šenek stau, zaprav, eške gnes kak dvorec stodji. Toga so Celjski grofove meli. Njivo ménje nam pripovejda, ka so v Celji svoj velki dvaur, grad meli. Od Polzele do Celja nam s čunaklinom ranč eno vöro nej trbej. Depa prva v Celje pridemo, se eške v varaši Žalec moramo staviti. Nemo telko od njegve zgodovine parpovejdali, več od toga povejmo, od kejc njegvo ménje pride. Ja, kak bi povedali, eške gnes se kaulak toga bojnaio. Eni pravijo, ka stari Slavi aj

Slap (vizesés) Rinka je lejpi prejk cejloga leta, gda do kraja zmrzne tö. 90 mejtrov globoko voda doj kaple. Kaulak slapa se ena legenda že sto vej, kak dugo pripovejda. Živela je trno velka dekla, tak velka je bila, ka z eno ного je na enoj viskoj gori stala, z drugo nogau na enoj drugoj. Z veliko iglo je šivala. Z njau se je piknola, ka se je igla spotrla, od čemerauv jo je taličila. Pa ta igla eške gnes vüška gleda, kama jo je taličila

bi na taum mesti svoje grobe meli, na steri so žalüvali. Dru-

Gorenja Savinjska dolina konča, Dolenja Savinjska dolina

Polzela trno staro slavsko ménje ma. V njoj je rejč »polzeli«, tau v našoj domanjoj porabskoj rejči »škaliti« znamenüje. Prvi lidge so se nej vcejlak skrak Savinje naselili. Bole so se na brgaj držali, steri so se doj k vodej škalili, so »polzeli«. Gnes v Polzeli staro z nauvim živé, od toga nam ta fotografija pripovejda

ga teorija nam od Savinje pripovejda. Brejg kakšekoli vode, na steri so samo kamni, se v ništerni slavski krajinaj »žal« zové. Iz toga aj bi se Žalec narodiu. Ovak pa »žalec« v slovenščini tisti trn znamenüje, s sterim fčela človeka pikne. Od Žalca do Celja nega daleč. Ništerni pravijo, ka do njega leko plünemo. Pa ranč tam se

pa začne. Celje v Celjskoj kotlini leži. Od njega pripovejdati več mesta nemamo, za tau mo drgauč na velke pisali pa o varašaj skrak njega ranč tak. Gvüšno, ka največ od Celjski grofov povejmo pa od Savinje ranč tak.

Miki Roš

»ČE FČELE PREMINEJO, ZA TRI-ŠTIRI LEJTA LÜSTVO TÜ VÖMRDJÉ«

20. majuš je že štrto leto den fčel na svejti, za steroga je idejo dala Slovenija, tau pa zatok, ka se pri nijj spravljajo najbola s fčelami, s čebelarstvom. S tejm tau želijo dosegniti, aj lüstvo dosta bola za resnico vzeme, dosta bola pazi na fčele, aj se na veliko vej, kak so potrebne za člo-

Tak batrivno pa s tašnjim veseldjom samo tisti čebelar leko nazaj zbabiva z medeno košontov svoj veltji roj, steri s srca rad dela s fčelami

vekovo življenje. V Porabji tü mammo par držin, stere se s fčelami spravljajo, med njimi je priznani, ijrašnji čebelar *Laci Kovač* s svojo ženauv Anikonom v Števanovci.

- Laci, zakoj so na teltja potrebne fčele za nas lidėj?

»Einstein je pravo, če fčele vöminejo, za tri-štiri lejta lüstvo tü vömrdje, zatok ka nede melo djesti. Sploj važno, potrebno hrano dajo za lüstvo. Med ma mnaugo vitaminov, mineralov, tau je pa dosta bola zdravo kak cutjer, ka ga človek tjöjpi. Fčele se nesejo na cvejtje, one zaprašijo nota cvejtje, tak se leko préjme, zavrže sad ali dostafela drudji pav, semenja. Včele se samo na téjsto cvejtje ne sejo, stere dajo nektar. Baug je tak stavuro rastline, stere so sploj potrebne, tiste dajo nektar.«

- Kak leko delate, pawvate méd gnesden?

»Vsakšo leto je öjše, ka menje paš djeste za fčele. Prvim so bili sonžeti, ogradje, tau je že vse notazaraslo. Ka dje travnikov, vsakši kosi z mašinom, skur ene rauže nejga, kumar

malo zrasté trava, pa že začnemo koséjti pa tau celjo leto tak dé. Ne brodimo na tau, ka fčele tü djestejo. Prvim so pauvali déjno (ajdo), tikvi ... Drügo pa, zdaj v zadnji lejtaj, gda so cvele drejve, je cvejtje zmrznilo. Lani tašoga ipa v majuša, gda bi trbelo oprvim točiti med, grama meda nej

bilau notra, ka so fčele v zėjmi njale, tisto so tü pogejle. Bilau, ka cejli tjeden dež üšo, nej so se mogle vönesti. Letos do tejpgamau tak vögleda, ka bole srečno leto mammo. S toga sprtolejšnjo-ga cvetličnoga meda smo 150-180 kil dobéjli. Letos lepau cveté akacija. Edenajset lejť nazaj že, gda sam oslejd-njim z akacije med leko točo. V tau krajini, če je dobro vremen, ka akacija leko vöocveté, te nam, töj živečim čebelarom dojde. Trgé pogoji

(feltétel) morajo biti, aj rastline ali drejve leko napravijo nektar, tau so: temperatura mora biti več kak 22 stopinj, ne smej biti vetra pa se mora zemla namočiti. Te fčele dejo na cvejtja. V zadnji lejťaj od ednoga dneva do drügoga se

zgodí, ka 15 stopinj razlika djeste v temperaturi. Djablane v 2-3 dnevaj vöocvetejo pa konec, tašoga reda je najbola nevaren djuk (južni veter), ka cvejtje zaždėj. Sprtolejt so eštje fčeline držine menše, dosta menje fčel djeste notra, sledkar se začnejo plodéjti. Na konca majuša, začetki juniuša ji je največ, v enoj držini kaulek šestdeset djezero fčel djeste. Tašoga éjpa dosta djejo tü, če nejga cvejtja, nejga nektara, te ka majo hrano, tisto djejo. Lani je tau béjla baja. Če je pa dobro cvejtje, te pa v dvej-trej dnevaj 20-30 kil tü leko prinesejo.«

- Kak spravljajo vtjüper med?

»Že kaulak februara začne cvesti lejšnjak, te se že vönesejo na cvetlični pra, ga nota prinesejo, nika meda že tü djeste. Mati (matica) te že dola dejva dijaca. Potistim začnejo cvesti divdje črešnje, sploj dosta pa dober med dájo. Fčele vseveč delajo, mati vse-

Letos v okviru medenoga zajtrika na števanovskoj šauli so mlajši nej samo dostavse čüli pa vidli od fčel, litji sami tü aktivno sodelovali

več mauči má, vseveč djajec deja dola, na den 2000-2500. Tau zmananöje, ka tjelko mati vaga, dvakart telko djajec dola skladé. Tašoga reda je držina že sploj velka, delavci na den kaulak pet-šestkrat se neséjo vö. Če nejga vetra, na

vöro kaulak 30-40 kilomejtrov se nesejo (letijo). Delavci malo časa živejo, samo kaulak šest tjednauv. Tak pravijo, ena fčela v svojom življenji, če eno malo žlico meda prinesé

Stara matica se je meknila, je prejkpistéjla svoj daum, panj za nauvo mlado matico

notra. Zatok pa aj več meda mammo, v enoj držini je sploj dosta fčel, 40-60 djezero, etak leko kilo meda tü vtjüp znosijo, povejmo, gda črešnja ali akacija cveté.

- Sto vse se drži v eno držino, sto ka ma za dela?

»Kaulak 600-800 „moštji“ fčel (troti) djeste. Njijvo delo je, aj matica leko plodi male fčele. Te fčele so dosta vekše, nej se trbej bojati, ka bi ščipnile človeka, ka nejmajo žalca. Od sprtolejtí do juniuša-juliuša živejo, nijj več v zėjmi nej trbej, delavci je nazaj nota v panj (kaptár) ne pistijo, tak od gladi morajo vanej mrejtí. Ena mati na leto tak 100-150 djezero djajec deje dola, one živejo 3-3,5 lejta. Delavci flajсно prašijo nota cvejtje, oni samo šest tjednauv živejo.«

- Zakoj se zgodéj, ka se en cejli roj vöodnesé, vujde?

»Gda se nauva matica vözleže, te se stara matica s pau držinov vöodnesé. Stari panj (kaptár) taum nja mladog matici. Daleč se sprvoga ne morejo nesti, zatok ka prvim

kak se vöodnesejo, sploj dosta meda vzemejo k sebi, ka té s toga en cajť leko tadale živéjo. Tak za dva dni se že v peto, šesto ves tü odneséjo. Gora na drejvo sedejo ali inan, kama

vsede matica, se vse drüdje tü ta spravijo. Tisto tak vögleda, kak en lejpi grozd. Tašoga reda koš više nijj dejemo, steroga nota namažemo z medaum pa té včasik se pršika roj nota zgrabiti, včasik nej. Etognauk sam tü emo taši roj, na teltja sam eštje nikdar nej namazo koš z medaum kak té. Najprvim so vöpogejle cejli med, potistim so

vseposedik dolavsele, samo v koš nej. Pet vör sam delo z njimi, en tau je nikak notaprėjšo, drüdje sam pa njau, aj dejo z Boga pomočtjauv.«

- Kak leko skrb mammo na včele mi sami na svoji gazdiji?

»Baug je tak stvauro rastline pa drejve, ka nej trbelo škropéjti (šprickati). Gnesden že taše drejve mammo, ka brezi toga ne more pripauvati zdravoga sada. Djeste tašen čemer (strup), ka ne škaudi fčelam, istino, ka té več košta. Samo na tau si človek ne brodi, ka če včele zapravi, eške telko pauva nede emo. Pri enom tali prišpara, pri drügom pa več kvara napravi. Škropéjti večer trbej, gda že fčele notra v panj dejo. Zadvečerek, gda že nejga tašne vročéjne, po petoj-šestoj vöri že mirno leko škropéj, ka do zazranka rastline že tiste kaplice vse vzemejo. Gda se zazranka fčele vönesejo, te dejo na roso, ka so žedne pa če zazrnaka škropéjmo, te iz téjstoga pidjejo.«

Klara Fodor

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 3. JUNIJA
DO 9. JUNIJA**
PETEK, 03.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugriznimo znanost: Mikroplastika v našem telesu, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: Lososov file z limoninim maslom, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 12:00 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Kraljica Elizabeta in njeni premierji, 14:30 Prisluhnimo tišini, 14:45 TV-izložba, 15:00 Mostovi – Hidak, 15:40 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta!: Življenje s sladkorno boleznijo, 17:50 Družina Jazbečjak, risanka, 18:05 Šef doma: Čičerika, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 V petek zvečer, 21:25 Na lepše, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Hirošima, ljubezen moja, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

PETEK, 03.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, 15:10 O živalih in ljudeh, 15:50 Na vrtu, 16:30 Švicarija, 17:40 Nina, koncert Nine Pušlar v Križankah, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Gospodarstvo, 21:00 Magnet, 21:15 Talent, 23:00 Kameleoni - Beatlesi nekdanje Jugoslavije, 0:05 Videonoč

SOBOTA, 04.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:20 Infodrom, poletje 2022, 10:35 Skoraj nikoli, 11:05 Kapucar, 11:20 TV-izložba, 11:40 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej, 14:45 Prisluhnimo tišini, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, 16:00 Pozabljeni Slovenci: Ivan Regen, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Ambienti, 18:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:05 Tajni agenti, 21:55 Potovanje, 22:40 Poročila, Šport, Vreme, 23:10 Sedmi pečat: Dvojna življenja, 1:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 2:20 Napovedujemo

SOBOTA, 04.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 9:00 Pričevalci: Zakonca Pregelj, 10:50 Nova dvajseta, 12:10 Iskalca, 14:00 Samo dobre stvari, 15:50 Avtomobilnost, 16:45 Šport in špas, 17:40 Katar 2022, 18:10 Golica, zgodba o skladbi, 19:05 Specialna enota Dunaj: Hišni prijatelji, 20:05 The Beatles: Osem dni na teden, 22:00 Dan 202: Elevators in posebni gosti, 23:20 Videonoč

NEDELJA, 05.06.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:00 Praznično bogoslužje za binkošti, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 V petek zvečer, 14:50 Na lepše, 15:20 Okus po domu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Amalfijska obala, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Trigrad: Sveta noč, 21:00 Intervju: dr. Nina Krajnik, 22:00 Poročila, Šport, Vre-

me, 22:25 Vrnitev – življenje po Islamski državi, 0:00 Za lahko noč: Operne arije: Sopranistka Bernarda Bobro (Linda di Chamounix), 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:40 Napovedujemo

NEDELJA, 05.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Ugriznimo znanost, 7:45 Glasbena matineja: Festival oktetov Kranj 2012, 9:30 Trojanke, dr. Svetlana Slapšak, 10:25

Po Tihem oceanu s Samom Neillom: Iskanje Velike južne celine z ladjo Resolution, 11:25 Nova dvajseta, 12:40 Žogarija, 13:30 Kolonija: mularija, 17:30 Ambienti, 18:10 Raj – neukročeni planet: Aljaska – poslednja ameriška divjina, 19:00 Specialna enota Dunaj: Hišni prijatelji, 20:00 Arena, 21:00 Žrebanje Lota, 21:10 Dolly – ovca, ki je spremenila svet, 22:10 Tanek led, 23:05 Joker, kvi, 0:15 Videonoč

PONEDELJEK, 06.06.2022, I. spored TVS

6:25 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Obzorja duha, 10:40 TV-izložba, 10:55 Šef doma: Čičerika, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:45 TV-izložba, 12:00 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Julie Andrews – njene pesmi, njene sanje, 14:30 S-prehodi: Andreja Duhovnik Antoni, 15:05 Dober dan, Koroška, 15:45 Studio Kriškraš, 16:10 Z kot Zofka, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:05 Šef doma: Piknik perutničke, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Studio City, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Podoba podobe, 23:15 Glasbeni večer: In memoriam Uroš Krek - Simfonični orkester RTV Slovenija, Marko Letonja, solist Jože Kotar, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 06.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:40 Videotrak, 11:40 Dobro jutro, 14:45 Prisluhnimo tišini, 15:15 Na lepše, 16:10 Ljudje in zemlja, 17:20 Sobotno popoldne, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Črna kronika, 21:00 Magnet, 21:05 Po Tihem oceanu s Samom Neillom: Iskanje Severozahodnega prehoda z ladjo Resolution, 22:10 Podjetno naprej, 22:40 En dan resnice, 23:50 Videonoč

TOREK, 07.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Podoba podobe, 10:35 TV-izložba, 10:50 Šef doma: Piknik perutničke, 11:10 Danes dol, jutri gor: Komanda mora bit', 11:45 TV-izložba, 12:00 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Povezani svet: Motnje, 14:25 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba, 15:00 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Alpe-Donava-Jadran, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:00 Šef doma: Čokolada, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Vsa bitja, majhna in velika, 20:55 Jugoslovanske tajne službe, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Spomini: prof. dr. Niko Toš, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika,

Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

TOREK, 07.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, 15:10 Avtomobilnost, 16:00 Idealisti: Ob 60-letnici dramske tvornosti na Televiziji Slovenija, 17:10 Zoran Predin: koncert ob 40-letnici ustvarjanja, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Koda, 21:00 Magnet, 21:15 V imenu napredka, 23:05 Kaj govoriš? = So vakeres? 23:35 Videonoč

SREDA, 08.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Alpe-Donava-Jadran, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma: Čokolada, 11:10 Danes dol, jutri gor, 11:40 TV-izložba, 12:00 Studio City, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Povezani svet: Zmagovalec pobere vse, 14:20 Osmi dan, 14:50 Rojaki, 15:15 Mostovi – Hidak, 15:50 Male sive celice, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Literarno-vertikalno: Gorska romantika, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:00 Šef doma: Kranjska klobasa, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Sveta Frances, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Profil, 23:25 Literarno-vertikalno: Gorska romantika, 0:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:20 Napovedujemo

SREDA, 08.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:00 Videotrak, 12:00 Dobro jutro, 15:00 Špic-Cvak! Katalena, Edward Clug, Valentina Turcu in mariborski baletni plesalci, 16:20 Ambienti, 17:15 Ker si upam, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Zdravje, 21:00 Magnet, 21:10 Žrebanje Lota, 21:20 Podelitev nagrad Gospodarske zbornice Slovenije, 22:30 Na utrip srca: Orgle – glasbeni sprehodi, 23:40 Če pozabim tebe, Bagdad, 1:00 Videonoč

ČETRTEK, 09.06.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Literarno-vertikalno: Gorska romantika, 10:35 TV-izložba, 10:50 Šef doma: Kranjska klobasa, 11:15 Danes dol, jutri gor, 11:45 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Povezani svet: Vojna v svetu omrežij, 14:25 TV-izložba, 14:40 Slovenci v Italiji, 15:10 Brez meja – Határtalan, 15:50 Krompir: Barve, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma: Listnato testo, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 21:00 Beli bojevnik v črni obleki, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan, 23:15 Leteča Holandca, 0:25 Ugriznimo znanost, 0:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:10 Napovedujemo

ČETRTEK, 09.06.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:00 Videotrak, 12:15 Dobro jutro, 15:15 Profil, 16:15 Minljivost meje, 17:25 V petek zvečer, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:40 Tehnologija in znanost, 21:00 Magnet, 21:10 Avtomobilnost, 21:40 Ambienti, 22:20 Slovenska jazz scena: Fire & Ice: Vlatko Stefanovski, Vasko Atanasovski in Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije, 23:20 Videonoč

V SPOMIN NA ČAS, KO SMO ZDRUŽILI MOČI ZA SLOVENIJO

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu **dr. Helena Jaklitsch** je 23. maja v Vili

tudi Slovenci, ki so tiste dni živeli in delovali na tujem. Vlada Republike Slovenije

prof. dr. Zvezdan Pirtošek, Marta Paulina Selan, prim. Polonca Truden Dobrin, dr.

ostanejo Slovenci, se ohranijo slovenska beseda, kultura, identiteta,« je izpostavila.

podpira in pomaga slovenskim skupnostim zunaj meja, tudi Porabskim Slovincem s

Silva Eöry in Katarina Munda Hirnök v vili Podrožnik

Slovesnost na generalnem konzulatu v Monoštru je potekala 26. maja. (z leve): Ibohya Dončecz Merkli, Martin Ropoš, Marija Kozar, Jože Hirnök, Metka Lajnsček, Erika Glanz, Klara Fodor, Alojz Hanžek, Marijana Sukič in Francek Mukič

Podrožnik na slavnostnem dogodku podelila spominske medalje ob 30. obletnici samostojne in neodvisne države Republike Slovenije zaslužnim prejemnikom iz zamejstva in izseljenstva za njihov prispevek k nastajanju, krepitvi in razvoju slovenske državnosti in slovenskih skupnosti v preteklih 30-ih letih.

»Lansko leto smo s ponosom in veseljem obeležili 30. obletnico samostojne Slovenije. Morda danes ne bi hodili po samostojnih tleh in se slovenski glas ne bi tako jasno in odločno slišal v evropskem prostoru, če ne bi tega odločilnega zgodovinskega trenutka z vso vnemo in brezkompromisno z izjemnim prispevkom podprli

se je tako lansko leto, z željo, da se vsaj z majhno gesto zahvali za njihov prispevek, odločila, da tudi njim podeli spominske medalje ob 30. obletnici samostojne in neodvisne Slovenije. Medalja pa se podeljuje tudi zavednim in prizadevnim Slovincem, ki so bili v teh tridesetih letih aktivni tudi znotraj slovenskih skupnosti z željo, da se ohrani slovenska beseda, misel, kultura, tradicija,« je izpostavila ministrica Helena Jaklitsch. Spominsko medaljo ob 30. obletnici samostojne in neodvisne države Republike Slovenije so prejeli Marcelo Claudio Brula, Miha Dobrin, Silva Eöry, prof. dr. Marko Hawlina, Jože Jan, dr. Katalin Munda Hirnök,

med., in mag. Jana Valenčič. Na slovenskem Generalnem konzulatu v Monoštru so 26. maja vročili spominske medalje ob 30. obletnici Republike Slovenije pripadnikom slovenske skupnosti za njihov prispevek pri nastajanju samostojne države Slovenije in ohranjanju slovenske narodne pripadnosti. Prejeli so jih: Ibohya Dončecz Merkli, Klara Fodor, Erika Glanz, Alojz Hanžek, Jože Hirnök, Laci Kovač, Marija Kozar Mukič, Francek Mukič, Martin Ropoš, Marijana Sukič in Irena Pavlič, ki ji je bila spominska medalja vročena posthumno. Slovenska generalna konzulka Metka Lajnsček je ob tej priložnosti zaslužnim prejemnikom čestitala in se jim zahvalila za izkazano solidarnost v času slovenskega osamosvajanja in za to, da svoje narodne pripadnosti niso zatajili: »Ohranjali ste jo v preteklosti, izkazali ste jo, ko vas je Slovenija najbolj potrebovala, in borite se naprej, da v Porabju

Po njenih besedah država Slovenija izjemno ceni prizadevanja rojakov v zamejstvu in izseljenstvu. Po svojih močeh

ciljem, da bo s skupnimi močmi slovenstvo v Porabju živelo naprej.

Uredništvo

Slovenska maša v Monoštru

Na šesto velikonočno nedeljo so se katoliški verniki iz Monoštra in okolice zbrali pri slovenski sveti maši v cerkvi Marijinega vnebovzvetja v Monoštru. Sveto mašo je služil gospod Franc Režonja, škofovski vikar murskosoboške škofije, odgovoren za versko življenje manjšin, obenem župnik v Razkrižju. Somaševal je gospod Krisztián Óra, namestnik monoštrskega župnika in šolski dušni pastir. Svete maše se je udeležil tudi monoštrski župnik Imre Bodorkós.

22. maj je praznik Rite Kasijske, priprošnjice v brezupnih zadevah, 29 maj pa 56. svetovni dan sredstev družbenega obveščanja, o katerem se je v svoji poslanici spomnil tudi papež Francišek z naslovom »Poslušati z ušesi srca«. Pri slovenski sveti maši so se spomnili tudi na te pomembne dneve.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB